

BEE THE CHANGE

ONDERWIJS IS NIET HET VULLEN VAN EEN VAT, MAAR HET ONTSTEKEN VAN EEN VUUR

WILLIAM BUTLER YEATS

In het kader van het 100 jarig bestaan van het vrijeschool onderwijs worden er over de hele wereld activiteiten georganiseerd onder de naam Waldorf100. Tijdens de viering staat de honingbij centraal; Op de vrijeschool is er een levend besef dat bijen en mensen nauw met elkaar verbonden zijn; zorgt de mens goed voor de aarde dan gaat het ook goed met de bijen.

WE MAKEN SAMEN MET VELE VRIJESCHOLEN EEN WALDORF100 BIJENWAS KAARS!

Een speciale bijenwas-pan van Bee the Change is in middels op reis, langs zoveel mogelijk vrijescholen. Iedere school trekt uit deze pan een laagje van de Waldorf100 kaars. Net als bij een boom groeit de kaars zo laag voor laag. Een imker uit de buurt van de school neemt wat bijenwas mee om in de pan te smelten. De kinderen van de scholen trekken steeds een laagje kaars erbij. Zo zal de kaars steeds dikker en dikker worden. Door net als de bijen samen te werken

maken de scholen gezamenlijk de kaars. Op 20 september kan dan het symbolische vrijeschool vuur ontstoken worden tijdens de opening van het Waldorf100 Festival.

BEE THE CHANGE

HOE KUNNEN WE ALS SCHOOL MEE DOEN?

Willen jullie mee doen en ook een laagje van de kaars trekken met jullie school? Neem dan contact op met Bee the change. We gaan kijken hoe het in het reisschema past. Het zou mooi zijn als zo veel mogelijk vrijescholen mee doen! Meedenken over het reisschema wordt zeer op prijs gesteld!

HET LIJKT WEL GOUD!

DE BIJENWAS RAAT WAAR DE BIJEN HUN BROEDNEST IN VERZORGEN EN DE WINTERVOORRAAD HONING IN OPSLAAN. SAMEN MET HET STUIFMEEL WORDT HET BEWAARD VOOR DE KOUDERE DAGEN. HET IS HET ZOMER ZONLICHT DAT DE BIJEN HEBBEN OPGESLAGEN.

DE MENS GEBRUIKT HET SINDS JAAR EN DAG VOOR KAARSEN.

SAMENWERKING MET DE IMKER

Doe je mee als vrijeschool? Zoek dan een imker uit de buurt en vraag hem of haar om bijenwas mee te nemen. Misschien heeft u zelfs al contact met een imker en anders kan Bee the Change haar netwerk inzetten om samen een geschikte imker te zoeken. Bee the Change heeft een groot netwerk van imkers die de bijen goed verzorgen op een natuurlijke manier, waarbij honing een BIJzaak is. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat de imker alleen de honing oogst als er voldoende wintervoorraad voor de bijen zelf is.

Een imker vindt het vaak leuk om op school te komen vertellen over de bijen en om mee te helpen met het trekken van de kaars. Zo ontstaat er vanzelf een onvergetelijke schooldag!

BENODIGDHEDEN OP SCHOOL:

De bijenwas-pan komt in een speciale kist op school. In de kist zit naast een uitgebreide gebruiksaanwijzing, de pan en de kaars. In de pan zit al heel veel bijenwas van onze sponsor Dipam en van de andere scholen. De imker uit de buurt van de school neemt ook wat bijenwas mee om erbij te doen.

In deze tijd van het jaar is het trekken van kaarsen een binnen activiteit. De bijen zijn buiten hard aan het werk en we willen ze daarbij niet storen met de heerlijke geuren van de bijenwas.

BEE THE CHANGE

BIJENWAS

De imker neemt voldoende maagdelijke bijenwas mee om de pan bij te vullen, De voorkeur gaat uit naar was van onbehandelde bijenvolken.

Vraag de imker hier speciaal naar. De imker kan vast prachtige verhalen vertellen!

GEDULD

Omdat we een grote kaars gaan maken is de pan ook groot. Het duurt ongeveer zeven uur voor alle bijenwas gesmolten is. Daarom is het handig als de pan al de avond ervoor aangaat. Als de kinderen dan s'ochtends op school komen is alle was gesmolten en kunnen jullie aan de slag

BIJENWAS-PAN

De bijenwas-pan wordt geleverd door Bee the Change. Een au-bain-marie pan waarbij de binnenste zeshoekige koker gevuld is met bijenwas, In de buitenste pan gaat zeven liter water.

BIJENWAS

Bijenwas wordt gemaakt door bijen. Bijen brengen in het stalende zomer zonlicht, ontelbare bezoeken aan bloemen om nectar en stuifmeel te verzamelen uit hun omgeving. In de bijenkorf wordt het opgeslagen zonlicht door de bijen verwerkt tot gouden honing en was. De was als vingerafdruk van de omgeving van de bijenkast en de school waar de bijenkast zich bevindt.

Bijen zweten vloeibare was-schilfers uit klieren van de buik. Daarvoor wekken ze 'koorts' op door hun lichaamstemperatuur op te laten lopen tot 43 °C. Dat vraagt enorm veel energie. Voor het bouwen van raten voor een gemiddeld nest hebben de bijen 7,5 kg honing nodig voor die energie. Net uitgezwete bijenwas is spierwit! De gele kleur ontstaat doordat bijen de was mengen met wat propolis, een soort hars, en de raten in gebruik nemen als broedkamer. In de winter wordt het bijenvolk van nature kleiner. Dan kunnen ongebruikte oude raten uit de kast worden omgesmolten voor onder andere kaarsen.

COMMUNICATIE:

De kaars zal steeds van de ene school naar een andere school reizen. Bee the Change zal in de gaten houden waar de kist is en waar hij naar toe gaat. Scholen hebben vaak een goed netwerk dat goed inzetbaar is bij dit project. Denk bijvoorbeeld aan leerkrachten en of ouders die contacten met andere vrijescholen hebben. Wellicht liggen er handige verbindingen waar we graag gebruik van maken. De vraag aan iedere school is dan ook; Heeft u een goed idee over hoe de pan op de volgende school komt neem dan contact op met Rinske van Bee the Change.

PLANNING

Het plan is om de bijenwas-pan in twee fases een reis te laten afleggen.

Tijdens de **1^E FASE** zal de pan door Nederland reizen. Vanaf de start van het bijenseizoen (april) reist de pan langs zoveel mogelijk scholen. Op 20 September 2019 zal de kaars klaar zijn en ontstoken worden tijdens de opening van het waldorf100 Festival in Maarsen.

Nadat de Nederlandse kaars is aangestoken op 20 September 2019 gaat de **2^E FASE** van start. Op het podium van het festival zal het eerste laagje van de Wereld Kaars getrokken worden. Het beginnetje van de kaars en de pan gaan daarna op reis over de wereld langs verschillende vrijescholen om een internationale kaars te trekken.

WIE IS BEE THE CHANGE?

Bee the change is het onderwijsprogramma van Immeke, een imker-initiatief uit Rotterdam. Sinds een aantal jaren verzorgen wij een bijenkast op het dak van vrijeschool Vredenhof te Rotterdam. Samen met het Rudolf Steiner College verzorgen we dit jaar een BIJ-les programma voor de vrijescholen uit de regio.

Rinske Kreukniet (1976) is vormgever en studeerde af aan de Gerrit Rietveld Academie te Amsterdam. Haalde haar lesbevoegdheid op de Willem de Kooning Academie te Rotterdam. Ze werkt als mentor van de 7^e klas van de Ambachtelijke Stroom op het Rudolf Steiner College en geeft daar ook kunstlessen. Naast haar werk als docent neemt ze de leerlingen graag mee in het imkerambacht en heeft ze het onderwijsprogramma Bee the change ontwikkeld.

BEE THE CHANGE

CONCEPT EN CONTACT

Bee the Change

Rinske Kreukniet
Ottergracht 9
3064 LN Rotterdam

Beste te bereiken per whatsapp 06-24615512
Of mail beethechange@immeke.nl

website: www.immeke.nl/onderwijs

Dit project is mede mogelijk gemaakt door;

VERENIGING van *vrijescholen*

BEE THE CHANGE IS EEN INITIATIEF VAN IMMEKE

WWW.IMMEKE.NL